

Observatoriu este de două ori în săptămâna, miercurea și sâmbătă.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă în lăinătrui monarhie pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci; — numeri singurati se dău căte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se plătesc pe serie său linia, cu literă merună garmondu, la prima publicare căte 7 cr., la adouă să a treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesauroiu publicu.

Prenumeratiorile se potu face in modulu celu mai usioru prin asemnatiorile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 77.

Sibiu, 26/8 Octobre 1879.

Anulu II.

Din Bucovin'a.

„O idea, fia ea cătu de justa, fia ea intemeiata pe logică elocenta a faptelor istorice, fia ea chiaru o necessitate apodictica in teoria, totusi nu se rea-lisădă in destinele unui poporu, daca ide'a n'a petruncu in conscientia lui, daca nu i-a strabatutu tōta fiintă morală, daca elu nu face din acăsta idea unu cultu solemn, daca n'o urmaresce ne-contenită cu ardore si cu sacrificii, cu fanaticismu chiaru. Secretulu tuturor faptelor mari si neperitorie jace in conscientia ideei, in iubirea ei pără la esaltare, si apoi in urmarirea ei cu perseverantia si cu sacrificii de totu feliu.“

„Candu unu poporu intregu inbraçõesiadu o idea si se fanatiséda de dens'a, candu acăsta idea devine cultulu lui, sufletul lui, atunci nu esista nici o potere pe lume, care se'i impedece si se-i curme pentru totudeauna realisarea, afara dōra daca insusi poporulu, purtatoriul acelei idei, se nimicesce si se sterge de pe facia pamentului. Asia ori-candu acea idea va fi aruncata giosu si calcata in pecioare, prin persecutarea si esterminarea organelor ei principali, ea totudeauna se va redica érasi mai vigurosă si mai falmica, si nu va peri nici-o data, pără candu nu se va sterge din conscientia celui mai de pe urma aparatoriu. Alu ideei este ultimulu triumfu, éra nu alu pressiunii, nu alu fortiei, nu alu poterii brutale“.*

Va se dica, consuna intocmai cu: „Munc'a este adeverat'a viézia a omenimei.“

Incătu se practica inse acăsta sublima idea de cătra bucovineni, lasamu se vorbescă aici indemnurile si dorintiele ilustrului Georgiu Hormuzachi, rostite in amaratiunea sufletului seu — că presedinte alu societati pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a — inaintea adunarii generale din 8/20 Iuliu 1869 si publicate in organulu numitei societati „Foi'a societatii pentru anulu 1869 pag. 157, 158, 159 si 160“:

„Domniloru si fratilor!“

Noi trebuie se fimu de acum inainte pentru noi insine cu atătu mai ingrijitori, mai zelosi si

*) In calindariulu a. 1877 redactatu de M. Calinescu, secretariulu societati pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a, la pag. 107 si 108.

mai activi, cu cătu poternică dilei sunt de indiferenti si nepasatori in privintă nostra.

„Că-ci asiu negă adeverulu fapticu si asiu nesocoti indatoririle mele in pusetiunea de onore si de confintia, care mi-ati incrediu, de nu asiu constata cu parere de reu nemultamirea obșcésca despre puçin'a ingrijire, de care se bucura romanii din Bucovin'a că atari, din partea gubernului constitutional in privintă intereselor loru vitali, anume: in privintă indreptatirei limbei, a nationalitatii si a bisericei loru, cari li s'au garantatu loru totu asia de solemn, că si celorulalte popóra ale statului. Anume in privintă egalei indreptatiri si a respectarii faptice, consecinte si indestulatorie a limbei romane in scole si in diregatorii; in privintă studiului istoriei nationale, care este ignorata in planulu invetiamentului publicu de pără acum, in tōte scolele publice din Bucovin'a cu o tenacitate, precum nu se mai afla in alta tiéra a statului austriacu; in privintă autonomiei bisericei ortodoxe a tierii, si a multoru altoru pretensiuni nationale, nu mai puçinu drepte si echitabile.

„Nu este indoéala, noi traimus intr'o epoca cătu se pote de constitutionala: vuietulu dilnicu alu pressei libere ne asigura despre acăsta, de ne asurdiesce; constitutiunea ne-a indiestratu cu drepturile cele mai pompöse, cu libertatile cele mai ademenitore. Dara romanii candu punu mān'a pe inima si se intréba in sinceritate, — respondu cu totii că cu o singura vóce: „Pre noi romanii acestea tōte inca nu ne-au incalduit!“

„Si intru adeveru, acele drepturi si libertati, cari li jacu loru mai multu la inima, pentru că numai in ele se cuprindu conditiunile esistentiei loru, adeca acelea despre limba, nationalitate si biserica, săptana pare că s'aru afla in constitutiune, — pentru romani — deocamdata numai că marturie, atătu de puçinu se iau ele in bagare de sama in viézia practica. Ele s'au datu dupa cum ni se intimpina la fiecare prileju, numai in principiu, — avendu trebuintia de legi speciali si concrete; cu alte cuvinte: specialisarea si aplicarea celor mai importante articule de constitutiune pentru nationalitat, si anume pentru noi, săptana a fi rezervata unui viitoru necunoscutu, — pentru că avea se vina mai tardiu, — pără acum inse, doi ani dela inaugurarea nouui regimului constitutionalu, durere că nu au venit. Pără acum nu s'au de-

laturatu piedicile cele vechi in contra desvoltarii naturale si egalu indreptatite a poporului romanu din Bucovin'a in privintele indicate; din contra, ele esista acum intocmai că si inainte. Si din cauza acăsta si romanii că atari se afla astazi, sub domnia unei constituioni atătu de laudate pentru liberalismulu si dreptatea ei, cu interesele loru vitali si cu egal'a loru indreptatire nationala, inca totu acolo, unde au fostu si mai inainte.

„Cum inse trebuie se appara ea in ochii celora, pre cari'i privesce? Ce idea trebuie se'si faca unu poporu despre lucrarea binefacatória a unei constituioni, care nu i-a adus inca in directiunea amintita indreptare si in bunatati simtitória, in comparatiune cu timpulu vitregu, cu sistemulu invinsu alu absolutismului? Au dōra pote o aseminea stare se provoće bucuria si multiamire in poporn, si se'lui liniscésca pentru viitorulu seu? Sau pote unu sistemul luminatul privi, cu dreptu cuventu, denegarea tenace a dorintelor loru mai legitime si chiaru formalu prin constitutiune garantate ale unui poporu loialu, că unu bunu mijlocu, pentru a atrage sistemului gubernamentalu respectivu, simpatiile aceluui poporu strimbatait? Pără candu unu poporu se respecta pe sine insu-si, elu nu va inceta de a simti amaru si adancu nesocotirea dreptelor sale pretensiuni. Se nu se insiele nimene despre efectulu afundu tajatoriu alu unui astfelui de intielesu alu constitutionalismului; despre in-tristarea ce au cuprinsu pără si pe ómenii cei mai moderati. Refusarea cerintelor loru drepte provoca singura pe cele esagerate. Nebagarea de sama sumétia a intereselor loru mai scumpe ale unui poporu loialu, fia dintr'o órba neincredere, sau din nedreptate, sau din lipsa de capacitate, — nu este politica buna. Recunoscerea drepturilor neprescriptibili ale omului nu se pote amâna in dilele nōstre multu timpu fără dauna. Fiint'a, individualitatea unui poporu, care are, precum alu nostru, numai in hotarele acestui imperiu milióne de consangeni, a unui poporu, care a dovedit u-vitalitatea sa facia cu nefericirile cele mai mari ale unui trecutu viforosu de mai multe secole, si si-a conservat u-vitalitatea sa originie, nu se pote ignoră cu bunu succesu, sau versă dupa placu intr'o alta forma nationala. Dreptulu propriu sale na-

Foisióră „Observatoriulu“.

Despre teatr.

Pote si impregiurările triste, in cari ne aflam noi astazi in tōte provinciile monarchiei, inca au contribuitu că adunarea societatii pentru infinitarea unui teatru national romanesco, conchiamata in acestu anu la Blasius, se nu fia tocma asia de numerosă, precum s'ar fi asteptat; inse dupa experientia mea de pără acum multu a contribuitu la acea si doue opiniuni nefavorabili despre meritulu si valoarea teatrului. Aceleia sunt forte latite in publiculu nostru. Un'a opiniune nu vede in teatru nemica decătu luxu si medilociu de distractiune, de unde apoi e aprópe conclusiunea, că avendu noi alte lipse mai ardiorie, teatru mai pote inca asteptă. Cealalta nu vede in teatru unu midilociu folositoriu, cătu mai multu unu ce stricatoriu si periculosu moralitatei, de unde érasi este forte aprópe conclusiunea, că intreprinderea in favórea teatrului, nu numai trebuie privita cu ochi indiferenti, ci trebuie chiaru si impiedecata. Ambe opiniunile sunt unilaterali, si nu considera ide'a teatrului in totalitatea si adeverulu ei. In specie cea de antanu este unilaterale, pentru că nu considera cu mintea limpede amendoue elementele ce constituie teatrulu, materi'a si form'a lui, ci materi'a o ignorédia cu totulu, éra form'a o pune in ceea ce nu ar trebui se o puna, in unu vitiu, ce din candu in cenu se ivesce in istoria teatrului. Instructiunea, crescerea morale, estetica si politica, sunt materi'a teatrului; form'a său modulu, in care se face acăsta, nu este form'a cea uscata si tiepena din scola, destinata numai pentru un'a etate a vietiei omenesci, pentru pruncia si junetia, nici form'a cea complicata si cu multe suferintie ale vietiei practice, său mai bine disu, ale experientiei cotidiane, care érasi convine numai unor perioade ale vietiei omenesci, adeca barbatie si betranetiei, ci

este form'a distractiva, in care omulu desfătanduse in producetele geniului poeticu, in viézia.* Desfătarea acăsta nu jace nece-de-cum in decoratiunile externe a le scenei său personalor, căci acăsta p. e. in teatrele cele mai classice lipsia mai de totu, precum p. e. in teatrulu grecescu incepndu dela Pericle pără la caderea Greciei, si in Francia pre tempulu classicitatiei teatrului francesu pără cătra midiloculu secolului trecutu, si totusi nici-o data teatrulu in aceste doue tieri nu si-a inplinitu missiunea sa mai bine că atunci. Ci desfătarea stă in aca, că in teatru de un'a parte nu face omulu experientia in impregiurari de acele, pre cari le creédia ómeni mediocri si ordinari, că in vieti'a comună a nostra, ei in impregiurari, pre cari in form'a unui intregu dramaticu infrumsetiatu cu tōte decorurile poesiei si bine rotunditul le creédia geniulu, in impregiurari, cari cu sublimitatea, armonia si veementia loru trecu preste totu ce se afla in lumea reala, si apartine lumei celei perfecte ideale; si deca impregiurările unei vietii comune sunt pentru noi un'a scola de asia mare insegnante, atunci cu cătu mai tare trebuie se fia impregiurările unei vietii ideale, care pre langa acea nu ne invelue si pre noi in midiloculu ei, ci ni se ofere numai spre contemplare**). Desfătarea jace mai departe in acea, 'că in teatru vede omulu nu caractere omenesci comune, că in experientia vietiei, pre cari si fara de acea dupa natur'a nostra omenescă raru le potemu cunoște deplinu, căci in launtrul loru nu potemu strabate, éra faptele loru, cari sunt unic'a cale, pre care amu poté ajunge la cunoștința loru, nu le vedem tote, si inca de multe ori cele mai instructive ne remanu cu totulu ascunse. Ci in teatru vede omulu caracterele cele mai pregnante si mai mărcate, si acăsta atătu petrundiendu in natur'a loru, in cugetele loru, in minutele candu caracterulu se manife-

stă mai corect si mai curat (acăsta se intempla prin monologe). Monologulu lui Pater Lorenzo din Romeo lui Shakespeare, p. e. ar fi in stare ori si cui ai face un'a ide'a dupa viet'a interna a unui scepticu, ce in tota viet'a lui nu pote esi din contradicerile ce le afla in contemplatiunea universului), cătu si prin privirea actiunilor loru, in impregiurarile ce provoće in modulu celu mai drasticu manifestarea adeverata a caracterului. Desfătarea jace mai departe intru impregiurarea, a carei inventiune face onore geniului omenescu, că in teatru vede si ne castigam experientia in tempulu celu mai scurtu, de óre-ce aci sunt omisse tote intemplarile ce nu sunt essentiali, ci indiferenti facia cu intemplare principale si facia cu totalitatea, precum si tōte intemplarile si lucrările comune toturor ómenilor, si prin urmare fara valoare instructiva. Dece voiesce cineva in viézia se cunoscă numai unu singuru omu, dela care ar poté inveniá ceva, căte fapte de ale lui trebuie se vedia cari sunt comune cu ale altor'a, prin urmare fara valoare speciale, si altele din cari nu inveniā nemica, că se tacemu ca multi sunt espusi pericolului de a inveniá dela altul chiaru acea ce nu ar trebui se invenie, si de a nu inveniá acea ce ar trebui. Teatrulu inse tōte dificultatile aceste le delatura. Elu e un'a vietia, in care sunt numai intemplari si impregiurari instructive. Elu este un'a vietia, scurta in adeveru, inse tota intrebuintata spre instructiune. Pentru acea pre dreptulu dice neoplatonicul Plotinu, că viet'a omenescă fiindu prea scurta si nu de ajunsu spre a ne instruif cum se cuvene, au aflatu teatrulu, că prin elu se suplinescă scurtimea vietiei. Placerea sta mai departe in acea, că in teatru omulu nu 'si casciga cunoștința prin adunare de concepte, cum se intempla in scola, ci prin observarea actiunilor celor mai expresive, in cari conceptul se prezinta in modu practicu inaintea ochilor nostrii. Nu sciu ce profesoriu de filosofia mi ar poté dă unu conceptu mai claru despre scepticismu si tristele lui urmari, decătu care si-lu formă omulu vediendu in teatru pre Faust alu lui Goethe; nici unu moralistu pre lume nu'mi pote da idea mai clara despre ambitiune si

*) Vedi A. W. Schlegel „Vorlesungen über dramatische Kunst und Literatur“ Wien 1825.

**) Vedi J. Jungmann, Die Schönheit und die schönen Künste.“ Innsbruck 1872.

tionalitatii este neperitoriu, căci elu s'a nascutu deodata cu omulu; elu este dela D-dieu. Si astadi, in secolulu luminii, alu libertatii, alu umanitatii si alu reinvierii conșintiei nationale intre tóte poporale lumii, ar trebui se avemu si noi a ne plange mai puçinu decât ori candu in privintia acésta.

(Va urmă).

Transilvania.

Sibiu. (Membrii Asociației transilvane).

In anul trecut au avutu Asociația membrii fundatori 91. In anul acesta au intrat: Dlu Dr. Ioanu Nichita, advocat in Zilau, Dlu Iuliu Coroian, advocat in Clusiu. Sum'a membrilor fundatori 93.

Er membrii ordinari, carii au depusu odata pentru totu-deun'a capitalulu de 100 fl. au fostu 103. In anul acesta au intrat: Dlu Alecsandru Filipu, advocat in Abrudu, Alecsandru Popu, pretor in S. Cehu, Alecsandru Comanescu, jude reg., Clusiu, Dr. Ilarionu Puscariu, protosincel, Sibiu, Ioanu Preda advocat, Sibiu, Radu Radoviciu comerciantu, Brasiovu, Mihailu Ivasco, profesor, Gherla, Basiliu Stanciu de Siandoru, capitanu c. r. in pens. in Vistea inferioara. Sum'a membrilor ordinari pentru totu-deun'a 111.

Din ceialalti membrii ordinari au solvitu tacsele pe anulu curent 1878/9 cum urmádia: 32 membrii ordinari tac'sa pe anulu curent; *) 4 membrii ordinari atâtu tac'sa pe anulu curent, cătu si restantii; 150 membrii ordinari numai restantii pe anii trecuti. Sibiu, 23 Iuliu 1878. Constantinu Stezariu m. p., capitanu in pens., cassariu. Eugen Brote m. p., controlor.

S'a revediutu si scontratu prin subscris'a comisiune si s'a aflatu intru tóte esactu. Sibiu, in 26 Iuliu 1879. P. Dunca m. p., Dr. Ilarionu Puscariu m. p., V. Petri m. p.

Ratiocinu

despre perceptele si erogatele fondului a infintiandei „Academia romana de drepturi“ pe anulu 1878/9.

Intrate

La adunarea generala a XVII-a, tienuta la	fl. cr.
Sfârșitul in 4 si 5 Augustu 1878 au remasu	
in restu	15496.42 ^{1/2}
In anul curent 1878/9 au intrat:	
Interese dupa obligatiuni de statu	524.09 ^{1/2}
actii de ale bancei generale „Transilvania“	64.80
Interese dupa actii de ale instit. „Albin'a“	28.50
A 3-a parte din interesele obligatiunei de loteria per 500 fl., daruite de d-lu canonicu Timoteu Cipariu	6.66
Colecte si oferte	88.25
Unu legatu dela canoniculu Mateiu Kis din Lugosiu	130.—
Unu legatu dela Ioanu Titie	50.—
S'a cumparatu un'a obligatiune urbariala transilv.	105.—
Interese dela cass'a de pastrare „Albin'a“ capitalise	280.44
Elocutu de nou in cass'a de pastrare	814.25
Sum'a intratelor	17588.42

*) forte pucini in comparatiune cu anii trecuti.

Red.

urmarile ei că in teatru Eumenidele lui Eschilu, séu Macbethul lui Shakespeare; nime in lume, nici celu mai celebru antropologu nu'mi va esplica mai bine contrastulu intre credulitatea sexului femeiesc si tactic'a prevedetória a sexului barbatescu, decât vediendu producându-se pre scena Philipu II alu lui Alfieri; nici liniscea filosofului si neliniscea interna a tiranului ori-si cătu de eloquentu se mi-o esplice cineva, nu o voiu pricepe asia bine, că pre scena din Nero si Seneca a aceliasi auctor; nici poterea entuziasmului religiosu nu mi-o va esplica nimene mai bine decât dramele lui Calderon in teatru.

Acésta este adeverat'a placere a teatrului, in acestea consiste vestimentulu acela placutu, ce in teatru imbraca instructiunea, care in scól'a si in esperintia vietiei este unu lucru greu si ostenitoriu. Déca in economia nationale este un'a axioma neresturnabile, că omulu atunci este mai inaintat in domirea si exploatarea naturei spre folosulu seu, candu prin lucru mai puçinu si mai usioru produce efectu mai mare, atunci potemu dice, că in economia sufletului omenescu teatru o face acésta, că elu in tempulu celu mai scurtu, in cátiva óre, pre calea cea mai usióra, pre calea placerei, produce efectul celu mai stralucit, instructiunea cea mai clara, ce nu remane numai in minte, ci petrunde in anima. Miscere utile dulci in teatru isi are insemnataea si incarnatiunea sa adeverata. Opiniunea inse care vede in teatru numai distractiune, nici decât nu considera placerea in sensulu acesta, ci tóta distractiunea o pune in privirea unoru caractere si intemplieri picante, in sensibilitate gădilitória, in pestriatuirile si machineriele decorative de prin teatre. Candu teatru urmaresce scopuri de aceste, buna-óra cum e, teatru comic alu lui David Kalisch in Germania, séu piesele comic enumite „Bluet“ din Francia, séu asia numit'a comedie noua grecésca, din care spiritul antic grecescu fugise cu representantele ei Menander (220 a. Chr.),

Esite:	
Pentru obligatiunea cumparata sub Nr. 9 cur. s'a solvitu	78.06
Interesele conveninde dela cass'a de pastrare sub Nr. 10 si capitalise	140.22
Banii elocati de nou in cass'a de pastrare sub Nr. 11	814.53
Sum'a esitelor	1032.53

Detragéndu esitele, remane la adun. gen. a XVIII in suma	16555.89
--	----------

Specificatiunea aceste sume:	
In bani gata	—
In cass'a de pastrare „Albin'a“ in doue libele	3571.89
In 6 actii de ale bancei gen. „Transilvania“	—
In 3 actii de ale inst. „Albin'a“	1500.—
In 19 obligatiuni de statu unificate	—
In 14 oblig. urbariali transilv.	—
In 3 sortituri partiali de loteria	11484.—
Sum'a restului deasupra	16555.89

Dupa aci alaturatul con-	—
spectu compus conformu decisunii adunatii gen. a XII-a, din anul 1872, si scontratu prin comitetu	—
	—

Bilantiu:

In anul trecut au fostu remasu in restu	15496.42 ^{1/2}
Dupa detragerea aceluia din restul presentu, au crescutu fondul in acestu anu cu	1059.46 ^{1/2}

Sibiu, 23 Iuliu 1878.
Constantinu Stezariu m. p.,
capitanu in pens.,
cassariu.

Eugen Brote m. p.,
controlor.
S'a revediutu si scontratu prin subscris'a comisiune si s'a aflatu intru tóte esactu.
Sibiu, in 26 Iuliu 1879.
P. Dunca m. p. Dr. Ilarionu Puscariu m. p.
V. Petri m. p.

Ungaria.

Budapest. Dupa vacanta de 4 luni diet'a Ungariei se deschise éra in 2 Octobre, asta-data inse fără vreo parada, precum este usitatu in Ungaria dora că nicairi in Europa, pentru că ungurii tinu preste mesura multu la parade, solemnitati, oratiuni lungi si sunatórie. Pronuntiamu cuventulu „vacantia“, că si cum membrii camerelor legislative aru fi studenti, ori incati functionari. Expressiunea este inpropria, dictata inse de inprejurari. Pana in a. 1848 in cele mai multe staturi constitutionali si cu institutiuni parlamentare, activitatea corporilor legislative tinea de regula către trei luni pe anu, si numai că prin exceptiune se prelungea uneori cu căte 10—14 dile. Tóte proiectele de lege cătă remanea nevotate, se amâna pe sesiunea anului urmatoru si era forte bine asia, căci acelea proiecte abia se mai cocea in capetele deputatiloru, ministriloru, senatoriloru, si nu esia atâtea legi precipitate, superficiali, defecuose, adesea in adeveru funeste, precum esu mai virtosu dela 1867 incóce asia, că la 2—3 ani te pomenescu cu ele puse érasi la ordinea dilei, date in desbateri noue, sau cárpite prin ordonantie ministeriali in modu disu provisoriu, care inse in multe casuri remanu definitive, de si neconstitutionali. Pline sunt colectiunile de legi cu exemple de acestea, in Ungaria că si in România.

Acestu modu nefericit de a legifera este cu atâtua mai batetoriu la ochi, cu cătu sesiunile parlamentare tinu căte 8 inca si 9 luni pe anu, éra nu 3 că odinióra, si totusi in comparatiune cu timpulu, cu numerulu membrilor si cu enorme spese, se lucra multu mai puçinu decât se lucră odinióra. Acésta inprejurare, că se tacemu de altele multe, a facutu in anii din urma, că barbati eminenti, buni patrioti si legislatori intiepti, desgustati si amariti in sufletele loru, cu nici-unu pretiu n'au primitu se fia realesi in dieta; altii érasi, de si au suferit u se fia alesi, nu mergu inse cu lunile intregi la dieta, ci in locu de a se amestecă in căte intrige tóte, isi vedu a casa de interesele loru particularie; căci intru adeveru, pentru ómeni cari au ce se pérda, pentru unu capu de familia, proprietariu, economu, fabricantu etc. este lucru forte periculosu că se absente dela casa, familia, vocatiune, căte 8—9 luni pe anu, chiaru si in casu candu li se facea placerea de a li se plati diurnele la fia-care luna si a li se transmit frumosiul cu post'a, fóra a se mișcă dela locuinta sa.

Pe diet'a Ungariei o astépta probleme mari si grele. Press'a capitalei pune la loculu antaiu legea pentru intregirea armatei, sau adeca legea de asentare, de recrutare, de inrolare. Cea de mai inainte fusese votata si sanctionata pe unu periodu numai de 10 ani, că de proba. Acelu periodu a expirat si acum trebue se se dea in revisiune constitutionale. Din cătă se sciu, semena forte, că gubernul central voiesce puru si simplu votarea ei de nou, fóra, sau cu prea puçine modificatiuni. Din contra opositiunile ceru modificari esentiali, precum: scaderea servitului in armata de linia dela 12 la 10 ani, a servitului activu necurmatu, dela 3 la 2, inrolarea tineriloru in etate de 21 ani inpliniti, nu de 20 că pana acum. Si fiindu-că numerulu ostasiloru in armata de linia a monarhiei intregi este defiptu in cifra de 800,000, dara comandanii mai iau pe de asupra căte 10%, adeca pe 3 ani 80 de mii, éra pentru acésta abatere dela lege isi aducu temeiurile loru, se pretinde că acésta anomalia se se regulede cu totulu altumtrea. Mai vinu si extremii cu cererea loru, că armata de linia se se desfiintiedie si se remana numai armata teritoriale (Landwehr, Honvéd), credindu că asia budgetulu armatei va potea fi scăditu cu 20—30 de milioane pe fia-care anu.

La tóte acestea vine „P. Napló“ din 2 Oct. cu enumerarea multoru subtrageri dela servitulu militar, cu dejucarea totale a legei. Parintii si tinerii afa nenumerate cali si preteste de a se scuti dela inrolare, care inse nu tóte se aplică numai din poltronerie, de fric'a rusinosa a portarei de arme, ci si din adeverata lipsa de brața municiórie, de ajutoriu reala la lupt'a pentru existentia, la castigarea panei de tóte dilele.

Regularea catastrului a devenit u adeverat u verme cordelatu (Bandwurm), care in locu se i se sfarme odata capulu, de 26 de ani cresce neincetatu si turbura organismulu statului. Dieci de milioane au inghitit lucrarile catastrale, pe la 1872 se luasera mesuri noue spre a le da odata de capateiu; astadi inse, chiaru dupa ministerialulu „Hon“ din 16 Sept. ese la lumina scandalosulu adeveru, că in anii din urma érasi s'a aruncat u cátiva milioane fóra nici-unu folosu, si acuma se cere că: 1. totu ce s'a lucratu pana aci, se se ia la revisiune noua (a cătea?!) si se se rectifice, se se corégă multimea de erori. 2. Se se caute altu metodu de operatiune, multu mai eftinu, că se nu inghitia atâtea milioane. 3. Chiaru legea catastrală se se ia in revisiune. 4. Pretiurile mediulocii dintre anii 1867 pana 1872 dupa care se calculă pana acum valore a in bani a pamantului, a mosiloru, classificate in diverse moduri dupa calitatea loru, astadi nu mai potu fi luate in nici-o consideratiune, din cauza că in cei 7 ani valorile s'a schimbatu cu totulu; prin urmare pretiurile vecchi nu mai potu servi la nimicu atunci, candu vrei se reguledi si se arunci darea pe mosii (fonciere), ceea ce se cunosc si din miriadele de reclamatiuni si calamitati.

Se va ocupa diet'a cu lucrari de acestea, care nu mai sufere nici o amanare, sau că va perde érasi timpulu nereparabile cu unu legionu de interbelatiuni, cu asciutarea insultelor reciproce ale ómenilor de clica si coteria, cu scandale de ale lui Váradi, c. V. Zichy si altii, cu ocuparea Novi-Bazarului, cu van'a si tragi-comic'a cestiunea de magiarisarea in patru ani de dile a toturor slavilor, nemtilor, jidovilor, inca si a romanilor dela Tis'a pana in Delta Dunarei si pana in Balcani?

(Finea va urmá).

Societatea istorica ungurésca, ai carei membrii visitara estimpu bibliotecele si archivele Transilvaniei, in 2 Octobre tînù sub presidiul episcopului Arnoldu Ipolyi (de nationalitate germanu) prim'a siedintia dupa vacatiune. Era multi membrii de facia si publicu numerosu. Prim'a lectura istorica forte lunga o tînù ardelénulu Alecsie Jakab „despre sanctiunea pragmatica in Transilvania”, despre diet'a din 1744, despre uniunea religiosa greco-catholica (1700) si de colonisarea din nou a Transilvaniei cu iesuiti. Spun ca dn. Jakab a scosu asta-data la lumina multime de date necunoscute pana acuma. Br. Bela Radvanszky a vorbitu despre costumele si anume de albiturele (camasia, iia, pole, pantaloni sau ismene), precum se portă acelea in secolulu alu 16 si 17-lea. Dr. Thallóczy, acelasiu care amblase deunadi pe la Bucuresci, era se'si cîtesca dissertationea sa critica despre Archivulu national romanesco, dara din caus'a órelor inaintate a remasu pe alta-data. Dn. B. P. Hasdeu, directoru alu archiveloru statului, ar fi avutu interesu ca se'lu asculte.

(Dupa „Közlöny” — Monitoru.) Vendiarile la toba de inmobiliu in pretiuri de bat-jocura se inmultiescu pe fiacare di. Din mii de casuri, éta si aci cîteva mai prôspete. Casa pretiuita cu 600 fl. venduta cu 31 fl.; alt'a pretiuita cu 1286 fl. venduta cu 56 fl.; alt'a cu 1720 fl. venduta cu 80 fl.; alt'a de 2278 fl. numai cu 13 fl. 40 cr. La tribunalulu din Miskoltz mosiâ pretiuita cu 1320 fl. s'a vendutu cu 4 fl. 23 cr.; alui Pap Jozsef de 500 fl. cu 7 fl. 69 cr.; un'a de 1901 fl. se puse la toba numai pentru o datoria de 6 fl. 61 cr., care inse prin spesele de procesu au crescutu la o suma enorma. Acestea sunt nesce aparitiuni ne mai audite in Ungaria, decâtua pôte in epoce de ciuma mare, candu peria $\frac{1}{2}$ din locuitori. Daca nu aru fi oficiali, nu le-ai crede.

A u s t r i a.

Vien'a, 3 Octobre. Frigurile bismarkiane si prussace nu mai scutura pe bunii locuitori ai capitalei imperiale; ei inse in naivitatea loru totu astépta ca cestiunile national-economice se ia o deslegare mai favorable in urmarea unei bune intiegeri cu gubernulu Germaniei. Intr'aceea politicii de profesiune germani de origine si de sentimente, lupta din respoteri, ca nu cumva poporale slave se scape de sub alorū suprematia. Germanii, mai alesu de 200 de ani incóce dedati a predominata preste totu, nu numai unde sunt ei in majoritate preponderante, ci chiaru si pe unde se afla in minoritati numerice neinsemnante, nu se potu impaca cu ide'a, ca din drepturile civili si politice se ia parte tôte poporale in proportiune drépta, dupa nationalitate si dupa sarcinile publice incarcate asupra toturor.

In urmarea nouelor alegeri pe urmatorii 6 ani si a intregirei ce se facu casei magnatiloru (Herrenhaus) prin denumiri noue, parlamentele se deschidu astadi in 8 Octobre de cîtra M. Sa imperatulu in persóna, cu solemnitate demna de nouu periodu si de nou'a formare a partideloru politice si inca asta-data dupa nationalitatati. De aici lumea astépta cu totu dreptulu, ca sistem'a actuala se tréca prin mari modificari, care voru avea influentia binefacatòria asupr'a monarhiei intregi.

R o m a n i a.

Pre candu scriemu acestea (7 Oct.), dela Bucuresci avemu urmatòriile sciri:

Daca camerele nu voru accepta proiectulu gubernului, relativu la indigenarea jidovilor cu majoritate de doue treimi, atunci Romani'a vine in periculu de a i se impune prin o conferentia europeana indigenarea toturor israelitilor nascuti in tiéra si nesupusi la vreo protectiune straina, éra numerulu accelora nu ar mai fi 1074, ci preste cinci-dieci de mii, adeca asia precum propusese dn. Launay in congresulu dela Berlin.

Diariele voiá se scia, ca principalele Alexandru I va petrece forte puçini in Romani'a; se intempla inse tocma din contra. Se pare ca In. Sale ii placu forte in capital'a Romaniei; ca-ci petrecu 4 dile. Mese domnesci, revista militaria, audientie soleme si simpatice isi urmara necurmatu in aceste dile. Tôte acelea au unu sensu mai afundu; cu tôte acestea noi ne vomu feri de conjecturi de ale pressei straine.

Sciri forte triste avemu despre starea sanatati celebrului nostru barbatu eruditu Aug. Tr. Laurianu, decanu alu facultatiei filosofice. Dsa

suferise vreo 2 luni de dorere in gura; in fine unu consiliu de medici afla ca ar fi specie de canceru sub limba*) si ca e suprema necessitate a se supune la operatiune. Asia dn. Laurianu insoçitu de fiu-seu Dimitrie pleca in 5/17 Septembre la Vien'a, unde medicii confirmara diagnosea celoru dela Bucuresci si necessitatea unei operatiuni neintardiate. In 12/24 se facu pericolos'a operatiune subt conducerea celebrului Dumreicher, asistatu de doctorii Löw, Blau si alti patru. Se dice ca operatiunea ar fi reusita; noue inse ne tremura pen'a in mana, candu cugetamu la etatea d-lui Laurianu, care in dia'a de schimbarea la facia inplini 69 de ani; din cari tocma 40 de ani i s'au trecutu in servitul necontentu alu natiunei si alu patriei, si mai pre susu de tôte in propagarea adeveratei sciintie, intru inmultirea cultivatorilor ei, in desvoltarea si inradacinarea sublimei idei de nationalitate in tôte clasele societatii romanesci.

Sciri diverse, locali si provinciali.

(Tempestate.) Dupa atatea dile calduróse avuram domineca si doue ploi, dintre care cea de cîrstea veni cu tunete ca in Iuniu si tînù pana in nopte. De atunci atmosfer'a s'a recita si nuorii lupta cu radiele sôrelui.

(Scirile despre incendiuri) érasi se inmultiescu si ce e mai reu, din cele mai multe locuri se scrie, ca cei arsi nu au fostu asecurati nicairi. Este nespusu de dorerosu a citi, ca la multe locuri se preface in cenusia tota strinsur'a cum dicu in Ardealu, granele netrirate si nutretiul de sute si de mii, fora a le fi asecuratu nici mrcaru pe 5—6 luni cu cîtiva florini. Dela unu timpu incóce a incepulu se ardia desu si la Brasiovu; nicairi inse nu se intembla in orasie locuite de sasi atatea focuri ca in Orasteia, si in casurile cele mai multe din negrija si lenê criminale, uneori si din reutate diavolësca.

(Sacrilegiu — furtu din biserici.) In nopte din 21 Sept. unu furu au scitu se petrunda in biserica cea mare catedrale r.-cath., din A.-Julia, de unde au dusu multe scule de aur si argintu. Alaltasera prinsera aici in Sibiu din biserica Franciscanilor pe unu furu tineru, care dice ca e nascutu din Turd'a, de professiune barbiru.

(Doi banditi forte periculosi) ca tetiuari si asasini, Rudolf Jancso si Peter Bodo scapara din prinsorea dela Kézdi-Vásárhely. S'au pusu pretiuri 100 si 150 fl. pe capulu loru. Micu pretiu pentru ómeni atatu de periculosi.

(Episcopulu rom.-cat. Dr. Mihailu Fogarasy) din Transilvani'a isi serba in 29 Septembre aniversari'a a 80-ea a vietiei sale. Dara mai sunt ómeni carii ajungu si trecu preste acea etate; ci acestu archiereu merita intim'a reverentia si gratitudine a credintosilor sei din causa, ca dela 1866 de candu se afla in acelu scaunu episcopal, nu au trecutu nici unu anu in care se nu fia datu ajutorie si facutu fundatiuni cu miile pentru bisericele si scôlele din dieces'a sa asia, in cîtu se pare ca partea cea mai mare a veniturilor sale o da numai spre scopuri religiose si de cultura.

(Scôla agronomica dela Feldiór'a). La acésta scôla, care este un'a dintre cele trei agronomici sasesci din Transilvani'a, se tinù examenu teoreticu si practicu in 28 Sept. a. c. in presentia unei comisiuni denumite inadinsu, la care s'au alaturat si inspectorul reg. Fr. Koos. „Kronst. Ztg.” numera multime de obiecte din care fusera examinati elevii, gâciti inse cîti? Numai si epte insi! Intru adeveru trebue se fia o causa misteriosa, inca necunoscuta, pentru care nici chiaru baiatii si junisiorii de tierani s'au nu se inbuldiescu la scôlele agronomice. La cea din Mediasiu totu mai mergu; se pare ca si aceea nici pe de parte nu este cercetata dupa cum se asteptă. Despre cea dela Bistritia nu scimu nimicu, nici de bine, nici de reu. Despre scôla agronomica a statului situata la comun'a Manastiresci langa Clusiu, se scrie uneori cîte ceva in diariile din Clusiu, din care inse abia poti culege altu-ceva, decâtua ca si acela este considerat mai multu numai ca unu institutu de magiarisare pentru romani.

Ceea ce interessa mai multu la scôla dela Feldiór'a au fostu mic'a espositiune de unelte agricole, de producute diverse si frumose, cum si stupari'a.

(Adunari municipali). Cu inceputulu trimestrului alu patulea se incepu si adunarile trimestrali (consiliu municipal) prin tota tiéra, si s'ar parea ca asta-data sunt cercetate mai binisioru. Numai despre membrii romani se spune mai din tôte partile, ca nu mai mergu de locu la adunari de acelea. Forte reu facu. Decâtua asia, mai bine se'si dea toti dimissiunea

*) Camu asia cum ilu avuse rep. Gavr. Munteanu totu sub limba?

definitiva. Nu asia a fostu vorba si intielegerea la tôte ocasiunile de 12 ani incóce, ci toti au fostu de o idea, ca multi ori puçini, majoritate seu minoritate, la adunari municipali si comunali se ia parte activa fia-care si totu-odata se formede cluburi municipali politice, care pana acum nu sunt oprite prin nici o lege. Pe acestu terenu nu incape resistenta passiva, ci activitate vigorosa, ca acolo esti acasa la tine, prin urmare aci escusarea cu politic'a passivitatiei este si ramane vorba de claca, velu alu indolentie.

(Dela adunarea municipală din Fagaras) tinuta in 29 Septembre ne veni o relatiune interessanta, a carei publicare o rezervamu numai din lips'a de spatiu pentru Nr. viitoru.

(Despre o serbatore intreita) in adeveru romanescă, tinuta la 14/2 Septembre in casele generosului domnu Georgiu Papp, proprietariu in Basesci (comit. Salagiului), avemu asemenea o descripsiune, ce merita a fi cunoscuta in cercurile cele mai intinse ale societatii nostre. Regretam ca aceea ne veni numai alaltaeri; va esi inse cîtu mai curendu.

(Dela Blasiu) se scrie lui „Kelet” Nr. 226, ca in fondurile remase clerului si natiunei dupa prea fericitulu Alexandru St. Siulutiu, in 30/18 Septembre a. c. se mai cumparara cu fl. v. a. 47.500 mosile comitelui Georgie Csaky si a lui A. Komaromi situate in comunele Cenade si Cergaulu micu, invecinatu cu Blasiu. Noi sciamu pana acuma numai despre cele doue mosii cumparate inainte cu trei septemanii de cîtra escel. sa domnulu mitropolit Ioan Vancea din avereia sa privata la comun'a St. Miclausiu (Bethlen-Szt.-Miklos), pareni-se cu 64 mii fl. Cei ce cunoscu bine tôte acelea patru averi immobili, voru se asigure, ca daca voru fi administrate prin individi cari se pri-cupe la agricultur'a transilvana din fundumentu, si pe langa activitate neadormita, necessaria la orice economia, au si manile curate, dupa investițiuni intelepte, bine cumpante, cu unu capitalu bunisioru, dela trei ani inainte potu se aduca unu venituanuale curat (netto), de $6\frac{1}{2}$ multu 7%, ca-ci de nu aru aduce nici atata, dupa grija si sudorea crunta ceruta la economia de campu, apoi nu s'ar pricepe, de ce se nu caute cineva a'si asigura fructificarea capitalului in alte moduri. De altumentrea anevoia vei afla in Transilvani'a mosii multe, care se aduca folosu mai mare decât 7% si forte raru 8%. Cele mai multe dau numai 5—6%.

(Espositiuni partiali in tôte partile.) La Alba-regale si Debreținu in Ungaria, la Desiu, Seps St. Giorgiu si Brasiovu in Transilvani'a se facura in septemanile din urma, spre a incuragiá industri'a si agricultur'a. Ar fi timpulu ca se se mai dea, dupa 17 ani, si o espositiune romanescă, pentru ca se se cunoscă, ce progresse facuram de atunci incóce. Noi suntem cenvinsi, ca poporul nostru a facutu in man'a tuturor pedecilor si calamitatilor, progresse palpabili atatu in economia cîtu si in industria; se pare inse ca suntem prea preste mesura sfiosi, prea ne tinem de simplii opincari.

ACADEMI'A ROMANA.

Sessiunea extraordinaria.

Processu-verbalu Nr. 32.

(Prescurtare din trei siedintie).

Siedint'a din 30 Iuniu st. v. 1879.

D. presedinte, anuntandu ca sectiunea de sciintie spre a se complecta, propune de membri pe d-nii Dr. D. Branza, profesorul de botanica la facultatea din Bucuresci, Petru Poni, profesorul de chimia la facultatea din Iasi si pe d. dr. Felix, profesorul la facultatea de medicina din Bucuresci, invita pe membri ca se procede la alegere, conformu statutelor, anuntandu ca candidatiile trebue se intrunescă două treimi din numerulu membrilor presenti. Incepandu cu propunerea d-lui Dr. Branza.

Se procede la votarea prin bile, dupa care scrutinul cu două treimi din membrii presenti se pronuncia in favoarea recomandatilor.

D. presedinte proclama pe Dr. Branza, pe d. Petru Poni si pe d. dr. Felix de membri ai Academiei.

La ordinea dilei propunerea de membru onorariu a d-lui Constantin Bozianu. Se procede la votare prin bile si se admite cu 16 voturi pentru, si 2 contra.

Se primisce o propunere scrisa de 5 membri, cari ceru a se numi membru onorariu d. Grigore Gradisténu. Se procede la votarea prin bile si se admite cu 14 voturi, contra 4.

D. presedinte declara pe d. Constantin Bozianu si pe d. Grigore Gradisténu de membri onorari ai Academiei.

D. Stefanescu arata, ca pentru complectarea sectiunii de sciintie, urmandu necessitatea a se alege inca doi membri, sectiunea pentru acésta fiindu in divergintie, astépta corclusulu Admnarei.

D. Romanu combate parerea amanarei si cere ca se se recomande sectiunei se se consulte, ca se'si prezinte candidatiile chiaru in cursulu sessiunei acesteia.

D. Odobescu sustine parerea d-lui Romanu, nevedind motive valabile pentru amanare, considerandu ca chiar' statutele ce s'au votatu ceru complectarea sectiunilor.

Punendu-se la votu amanarea, majoritatea o respinge si recomanda sectiunei a veni cu propuneri de noui membri spre a se potea complecta.

La ordinea dilei continuarea discussiunei regulamentului. Partea a treia dela art. 71 pana la 85 inclusive, dupa pucine discussiuni si mici rectificari, se adopata.

La cap. 6, *despre regularea fondurilor*, dupa ce se votedia art. 86 si 87, la art. 88 se propune chiar pe cätre comisiiune unu amendamentu, care se aproba de adunare, cu urmatoreea redactiune:

Art. 88. *Fondurile cu destinatiunea generala* din specia antaiu, adeca *Fondurile comune*, sunt formate de ocamdina din categoriele urmatore:

a) Dotatiunea Statului de 20,000 lei pe anu, (exceptandu-se fondurile cu destinatiunea speciala ale premielor Lazar si Heliade-Radulescu.)

b) Fondulu Zappa.

c) Versamentulu lui Zappa.

d) Fondulu economiilor.

NB. Fondulu Mateescu, dupa incassarea lui, se va incorpora in fondulu economiilor, precum a fostu incorporat fondulu Radianu.

Totu in fondulu economiilor intra si sumele provenite din vendiarea publicatiunilor Academiei.

Pe langa aceste patru categorii se adaoge pe totu anulu quantul de 15 la suta, ce se preleva asupra venitului fondurilor cu destinatiuni speciali, cu exceptiune de dotatiunea actuala a Statului, afectata premielor Lazar si Heliade-Radulescu."

Dupa votarea acestui articolu, D. Fetu dice, că aici crede a fi locul a se potea intercalu unu articolu dupa o declaratiune ce vine a o depune in urmatoreea coprindere:

"Considerandu că fondulu de 10,000 franci, ce am herezitu Societatiei Academice Romane, prin actul meu de donatiune, din 17 Augustu 1872, urmädia a se indou la 1 Aprilie 1880, prin capitalisarea venitului seu, de aceea propunu urmatorele:

"Dela 1 Aprilie 1880, premiul Fetu se va decerne numai la trei ani odata, in suma de 4,000 lei celu pucinu, unei lucrari puse la concursu, de corpulu Academicu, dupa propunerea facuta de sectiunea sciintifica, conformu actului de donatiune.

"Ori ce economia din trensulu va servi la a lui sporire."

Dupa acäta urmädia discussiunea, déca in intlesul acestei declaratiuni trebue se se intercalede unu articolu, si se conchide că e destulu a se luä actu de acäta declaratiune, spre a se potea aplicä intocmai, la timpu, dupa avisulu sectiunei sciintielor.

Articolii ce urmädia, pana la 97, care e acelu din urma, dupa pucine deliberatiuni si mici modificari se adopta.

Se pune votarea regulamentului in totalu si se votedia cu unanimitate.

Se citește si se aproba statulu de presentia, dupa care urmädia a se dä diurnele membrilor, pe cele din urma 15 dile.

D. Chitiu declara că nu va primi nici odata diurnele ce i se cuvinu, ci se röga a se resvera la o parte, pentru că inpreuna cu o alta suma care e decisu a o destinä din averea sa propria, se se fundedie unu premiu care se pörte numele de *premiul Chitiu*. — Adunarea felicita pe colegulu seu pentru asemenea promisiune.

La ordinea dilei, discussiunea raportului comisiiunei financiare, citit in siedint'a din 27 Iuniu. Conclusiunele aprobatice gestiunei fondurilor si tuturor lucratilor delegatiunei, se votedia in totalu cu unanimitate. Siedint'a se ridica la 12 ore.

Presedinte, Ioanu Ghica.

Secretariu ad-hoc, G. Sionu.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

Capitolulu XI.

Despre diversele sisteme de legislatiune.

Déca cineva cercetädia in ce consista binele comunu, ce trebue se fia scopulu ori-carui sisteme de legislatiune, va aflä că elu se reduce la urmatorele doue lucruri principale: libertate si egalitate. Libertatea, pentru că ori ce dependintia a particularului este in acelasi timpu o detragere de fortia din corpulu Statului; egalitate, pentru că fara dens'a libertatea nu pote esistä.

Am spusu dejä ce este libertatea civila. Subt cuventulu egalitate nu este de a se intielege, că partile de potere si de avutie se fia in modu absolutu aceleasi, ci că cu privintia la potere, ea se fia mai pre susu de ori ce violentia si se nu fia esercitata, decätu in virtutea rangului si a legilor; era cu privintia la avutia, că nici unu cetatiemu se nu fia asia de bogatu, că se pöta cumperä pe unu altulu, si niciodata asia seracu, pentru că se fia constrinsu a se vinde*): acäta presupune din partea

*) Voiti a dä Statului consistentia, apoi apropiati estremele cătu se pote mai tare unele de altele: nu suferiti nici ömeni prea bogati, nici cersitori. Aceste doue clase, din natura inseparabile, sunt in modu egale funeste binelui comunu. Din un'a se nascu tirani, era din cealalta instrumentele tiraniei. Libertatea publica se trafica totudeauna intre acele doue clase: una o cumpera, era cealalta o vinde.

Not'a lui J. J. Rousseau.

OBSERVATORIULU.

celoru poternici, moderatiune de avere si de creditu, era din aceloru slabii moderatiunea avaritiei si a cupiditatiei.

Acäta egalitate, voru dice, este o chimera speculativa, care nu pote esistä in pracsă. Inse déca abusulu este inevitabilu, urmädia örce ca nu trebue celu pucinu se fia regulatu? Toamai pentru că forti'a lucrurilor tinde totudeauna a distrugere egalitatea, forti'a legislativa trebue se isi dea silintia totudeauna a o mantinea.

Dara aceste obiecte generale, ce sunt totu atätea conditiuni a ori ce institutiune buna, sunt a se modificä in fiacare tiéra prin raporturile ce se nascu atätu din situatiunea locala, cătu si din caracterulu locuitorilor: si subt acele raporturi este de a se dä fiacarui poporu unu sistemul particularu de institutiuni, cari se fia celu mai bunu, nu pentru sine insusi că atare, ci facia cu Statulu pentru care este destinat. De exemplu: pamentul este ingratu si sterlu, séu tiér'a prea mica pentru locuitori, aplicati-ve la industria si la arte, ale caror producte apoi le poteti schimbä pentru marfuri ce ve lipsescu. Din contra, déca locuiti pe plaiuri manose si déluri fertile, déca pe unu pamentu bunu ve lipsescu locuitori: dati töte ingrijirile vostre agriculturei, care inmultiesce ömenii si alunga luxulu, care nu ar face decätu se poporedie tiér'a, adunandu pe pugini locuitori numai in cäteva puncte ale teritoriului.*). Candu locuiti pe tierurile intinse si comodu, coperiti marea cu vase, cultivati comerciul si navigatiunea si ve veti bucurä de o esistentia fericita, de si scurta. Candu marea nu scalda pe partea vóstra, decätu numai stenci inacessibile, remaneti barbari si ichtyofagi — mancatori de carne si veti trai linisciti, pote mai bine si de siguru mai fericiți. Cu unu cuventu, pre langa macsimile comune la toti, fiacare poporu mai are căte o causa, care ii ordona că se le aplice intr'unu modu particularu si care caracterisidia propri'a sa legislatiune. Astfelui au fostu ediniöra la Evrei si apoi la Arabi, religiunea obiectulu principalu, la Atenieni sciintiele, in Cartago si Tirus comerciul, in Rodos marin'a, in Sparta resbelulu si in Rom'a virtutea. Autorulu „Spiritului legilor“ au demonstratu prin o multime de exemple, prin ce feliu de midilöce artificiose indreptädia legislatorele institutiunea se spre unulu din acele obiecte.

Aceea ce face constitutiunea unui Statu adevăratu solida si durabila este, candu convenientiele sunt astfelui observate, că raporturile firesci si legile se fia totudeauna de acordu in aceleasi puncte si că cele din urma, adeca legile, se nu faca asia dicëndu alta, decätu se assigure, se insoçesca si se rectifice pe cele d'antaiu. Dara déca legislatorele isi gresiesce obiectulu, urmandu unui principiu differitoru de acela, care nasce din natur'a lucrurilor, candu unulu tinde la servitute, era celalaltu la libertate; unulu la bogatie, era celalaltu la poporatiune; unulu la pace, era celalaltu la cucerire: atunci se va vedea, că legile se slabescu pe nesimtite, constitutiunea se alterädia si că Statulu nu va incetä de a fi agitat, pana ce se distrugere séu se schimba, si neinvins'a natura isi castiga érasi domni'a.

Capitolulu XII.

Divisiunea legilor.

Pentru de a pune töte in ordine, séu a dä form'a cea mai buna, ce este numai possibila, lucrurilor publice, sunt de a se considera deosebite relatiuni. Mai antaiu, actiunea corpului intregu asupra sa insusi, adeca, raportulu intregului cu intregulu, séu a suveranului cu Statulu, si acestu raportu se compune, precum vomu vedea mai la vale, prin organe intermediare.

Legile, care regulädia acelu raportu se numescu legi politice séu si legi fundamentali si nu fara cuventu, déca acele legi sunt intielepse, pentru că déca intr'unu Statu nu esista decätu numai unu modu bunu de a'l'u pune in ordine, apoi poporulu care l'au aflatu, trebue se tîna de elu; dara déca ordinea stabilita este rea, pentru ce se se considera că legi fundamentali, déca ele sunt rele? Apoi in ori-ce casu de cestiune, unu poporu este totudeauna volnicu de a-si schimbä legile sale, chiar' si cele mai bune, pentru că déca ii place a-si causá reu siesi insusi, cine este acela, care ar avea dreptulu de a ilu opri?

*) „Unele specialitati ale comerciului esterioru, dice d-lu d'Argenson, nu oferu in generale unui Statu, decätu numai unu folosu aparente; ele potu bogati pe cärtiva particulari, chiar' si cäteva cetati, dara natuine inträga nu castiga nimica si poporul nu se simte mai bine.“ Not'a lui J. J. Rousseau.

A dou'a relatiune este aceea a membrilor intre sine séu cu corpulu intregu, si acestu raportu trebue se fia in prim'a privintia astfelui de micu si in a dou'a astfelui de mare, pe cătu numai se pote, pentru că fiacare cetatiemu se se bucre de o independentia perfecta fatia cu ceilalti si intr'o dependintia perfecta fatia cu Statulu, ceea ce se face totudeauna prin aceleasi midilöce, pentru că numai forti'a Statului constitue libertatea membrilor sei. Din acestu alu doilea raportu se nascu legile civili.

S'ar mai potea luä inca si o a trei'a categoria de legi, intre omu si lege, adeca aceea intre nesupunere si pedepsa, si pe acäta se basédia legile criminali, care in fondu nu sunt atätu o specie particulara de legi, cătu sanctiunea tuturorul celorulalte.

Pre langa aceste trei specie de legi se mai adaoga inca a patra, cea mai importanta din töte, care nu se gravädia nici in metalu, nici in marmora, ci in änim'a cetatiilor; care este adeverata constitutiune a Statului, care in fiacare di primesc forte nouë, cari in timpu ce celealte legi se inveisescu séu se stingu, le reanimädia séu le inlocuesce, care conservädia pe poporu in spiritulu institutiunei sale si inlocuesce pe nesimtite forti'a indatinarei. Vorbescu despre moraluri, datine si cu preferintia despre opiniune, o parte acäta necunoscuta politiciilor nostri, dela care inse depinde reusit'a tuturorul celorulalte; o parte acäta, cu care marele legislatore se ocupa in secretu, de si se pare că elu se marginesc numai la regulamente particularie, care nu sunt decätu cupol'a boltei, pe candu datinele ce se nascu incetu, formädia in fine incheietur'a nealterabila.

Intre aceste clase diverse, numai legile politice care constituie form'a gubernului, sunt relative la subiectulu meu.

Post'a redactiunei.

— Blasiu, 1 Oct. In noulu codice generale e reservatu Jury pentru procesele de pressa; se pote inse că pentru cele urmatore vor schimbä unele locuri. Se va alege la celu ce urmädia a se mai pertractä aici.

— Bucuresci 22 Sept. st. n. Eroismulu femei-romane, va esi nesimtuitu in Nr. dela 79 inainte, urmatu si de alti articlii pentru femei.

— Bärladu 30 Sept. n. D. M. Erä cu totulu de prisosu a ne mai anuntia asia ceva. Metodulu nostru este cu totulu altulu.

Singuri numai Ap'a de gura anatherina

Dr. Popp

(98) 1—2

este remediu celu bunu si mai siguru in contra gingielor sanguinante, a dorerilor reumatice a diutinilor si a inegririi lor.

„Variate remedii n'au fostu in stare a imi vindeä san-gerele mi gingii, dorerile reumatice ale diutinilor si inegririi lor, pana ce n'am intrebuintatrenumit'a „Ap'a de gura anatherina“, care nu numai că delatura suferintelor amintite mai susu, ci mi-am reinviatu, asia dicendu de nou dinti mei si delatura si miroslu de tutunu. Prin acäta dat deci in publicu laud'a meritata acestei apa si mi esprumu totu odata cea mai caldurasca recunoscintia Dr. Popp c. r. dentistu alu curtii din Viena.

Viena.

Depositele se afla:

Depositele se afla: in Sibiul la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'ul mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comercianti, W. F. Morscher, farmacistu diplom.; in Orasul la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasov la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, comerciant; in Mediasul la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesul la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisoara la d-nii J. B. Misselbacher et fi, J. B. Teutsch, precum si in totudeauna de medicina, parfumerie, magazinete de galanterie si de materiale din Transilvania.

Baronulu de Bluman m. p.

Concursu.

(102) 2—3

Comitetulu pentru edificarea bisericei gr.-cath. romane din comun'a Baiutiu situata in Salagiu, diecesa Gherlei, protopopiatulu Basescilor, a decisu a o edificä prin intreprisa. Spre acestu scopu se publica concursu de licitatii minuendo, pe 12 Octobre a. c. st. n. in Baiutiu. Intreprindetori sunt invitati, că pe langa depunerea de 10%, că vadiu se se prezente si cu planurile loru propriu si devisu de spese. Marimea bisericei este a se computa pentru 1500 de suflete.

Baiutiu la 24 Sept. 1879.

Georgiu Pap,
presedintele comitetului.

Se primescu

(101) 3—3

două tineri bine crescuți, cu celu mai puçinu patru clase elementare, că

inveniacei de negotiatoria.

In privint'a conditiunilor a se adressa la dn. comerciant Bucur Popoviciu in Hatieg.